

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET KRNJAK protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 11228/10)

PRESUDA

STRASBOURG

28. lipnja 2011.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Krnjak protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Anatoly Kovler, *predsjednik*,

Nina Vajić,

Peer Lorenzen,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyeu,

Julia Laffranque,

Linos-Alexandre Sicilianos, suci,

i Søren Nielsen, tajnik Odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 7. lipnja 2011. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 11228/10) protiv Republike Hrvatske što ga je 1. veljače 2010. godine hrvatski državljanin g. Ivica Krnjak ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. D. Rešetar, odvjetnik iz Osijeka. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 29. rujna 2009. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je obavijestiti o prigovorima na temelju članka 5. Konvencije koji se tiču pritvora podnositelja zahtjeva i postupka u kojem je podnositelj zahtjeva pobijao zakonitost svog pritvora. Odlučeno je istovremeno odlučiti o dopuštenosti i osnovanosti prigovora (članak 29., stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1942. godine i živi u Zagrebu.

5. Dana 16. travnja 2007. godine podnositelj zahtjeva i šest drugih okrivljenika optuženi su pred Županijskim sudom u Osijeku za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, kazneno djelo iz članka 120. hrvatskog Kaznenog zakona.

6. Dana 29. svibnja 2007. godine Vrhovni sud je prenio nadležnost na Županijski sud u Zagrebu i postupak je nastavljen pred tim sudom. U to je

vrijeme podnositelj zahtjeva živio u Osijeku, gradu oko 280 kilometara udaljenom od Zagreba.

7. Dana 17. travnja 2009. godine branitelj podnositelja zahtjeva obavijestio je raspravni sud da podnositelj zahtjeva nije u stanju pristupiti na ročište zakazano za dan 20. travnja 2009. godine jer je toga dana trebao biti hospitaliziran u Kliničkoj bolnici Osijek. Međutim, iz liječničke je dokumentacije koju je dostavio razvidno da je hospitalizacija podnositelja zahtjeva u Kliničkoj bolnici Osijek bila određena za 20. svibnja 2009. godine u 08:30 sati.

8. U sastavu raspravnog vijeća na ročištu dana 20. travnja 2009. godine bili su suci Ž.H., kao predsjednik vijeća i R.T.A., S.B.B. i M.K., kao članovi vijeća. Na početku rasprave u 8:15 sati predsjednik vijeća je telefonom nazvao Kliničku bolnicu Osijek i saznao da podnositelj zahtjeva nije bio primljen u tu bolnicu. Raspravno vijeće je predložilo izvanraspravnom vijeću određivanje pritvora podnositelju zahtjeva i zaključilo raspravu u 10:05 sati.

9. U 9:53 sati Županijski sud u Zagrebu zaprimio je telefaks koji je poslao branitelj. Branitelj je dostavio istu medicinsku dokumentaciju kao i prije, ali je datum zakazane hospitalizacije podnositelja zahtjeva bio promijenjen iz 20. svibnja 2009. godine na 20. travnja 2009. godine.

10. Izvanraspravno vijeće je u 10:00 sati započelo svoju sjednicu. Jedan od branitelja podnositelja zahtjeva bio je nazočan i nije predao nikakve daljnje podneske. Sjednica je završena u 11:00 sati. U sastavu vijeća bili su suci R.T.A., kao predsjednik vijeća i S.P.L. te L.S., kao članovi vijeća. Izvanraspravno vijeće prihvatilo je prijedlog i odredilo pritvor podnositelju zahtjeva temeljem članka 102., stavka 1. točke 1. Zakona o kaznenom postupku. Mjerodavni dio odluke glasi kako slijedi:

“Zamjenica ŽDO u Zagrebu navela je da je mišljenja da... II optuženik evidentno opstruira ovaj postupak ... što je vidljivo iz... [činjenice] da je kratko vrijeme prije nastavka rasprave otkazao punomoć svome branitelju... kojemu je dan rok da riješi svoje zdravstvene probleme isti očito tako nije postupio. Posebno ističe da ova dijagnostička pretraga [zbog koje se II optuženik nije pojavio na ročištu] ... nije bila prijeko potrebna, odnosno nema podataka da je ista u tom trenutku bila nužna. ...

[Drugi] Zamjenik ZDO U Zagrebu ... dodao je da se već dulje vremena iz ponašanja II optuženika može zaključiti da isti opstruira okončanje ovog postupka ... evidentno je da isti izbjegava dolazak na rasprave ...

Branitelj II optuženika ... protivi se određivanju pritvora nalazeći da za sada nema dovoljno pokazatelja da bi II optuženik izbjegao dolazak na glavnu raspravu ... upravo je u ovom trenutku dobio SMS poruku od osječkog branitelja optuženika ... koji najavljuje novu liječničku dokumentaciju koju šalje putem telefaksa, a koja bi dala novo svjetlo svim ovim današnjim događajima.

...

Uvidom u zapisnik od 20. travnja 2009. godine, vidljivo je da II optuženik, iako uredno pozvan nije pristupio na glavnu raspravu, a njegov branitelj, odvjetnik Domagoj Rešetar je podneskom od 17. travnja 2009. godine naveo da je II optuženiku

određena hospitalizacija u KB Osijek, zbog čega neće biti u stanju pristupiti na glavnu raspravu, uz koji podnesak je priložio medicinsku dokumentaciju iz koje je vidljivo da je II optuženik naručen na hospitalizaciju 20. svibnja 2009. godine.

Predsjednik vijeća je dana 20. travnja 2009. godine telefonski provjerio... te je utvrdio da do današnjeg dana II optuženik nije zaprimljen u KB Osijek.

Iako iz dokumentacije priložene spisu proizlazi da II optuženik ima zdravstvenih problema, očito je da ih isti zlorabljuje, a što je činio i ranije u nekoliko navrata, zbog čega je već bio određen disciplinski pritvor rješenjem ovog suda od 24. studenog 2008. godine...

Ovakvo ponašanje II optuženika u postupku koji se vodi zbog teškog kaznenog djela i prijeti mu zatvorska kazna, ukazuje da izbjegava sudjelovanje u postupku i tako dovršenje ovog kaznenog postupka..."

11. Istoga je dana predsjednik raspravnog vijeća naložio je sudsko-medicinsko vještačenje podnositelja zahtjeva.

12. Iz medicinske je dokumentacije vidljivo da je podnositelj zahtjeva primljen u Kliničku bolnicu Osijek dana 20. travnja 2009. godine u 14:45 sati.

13. Dana 21. travnja 2009. godine u 10:45 sati podnositelj zahtjeva je uhićen u Kliničkoj bolnici Osijek i stavljen u pritvor. Istoga je dana medicinski vještak dostavio svoj nalaz i mišljenje. Predsjednik vijeća je zatražio da vještak pregleda podnositelja zahtjeva dana 22. travnja 2009. godine kako bi utvrdio je li mu hitno potrebna hospitalizacija. Vještak je izvršio taj nalog i u svom je izvješću istoga dana utvrdio da nema potrebe za hitnom operacijom podnositelja zahtjeva.

14. Dana 22. travnja 2009. godine održano je ročište u nazočnosti podnositelja zahtjeva, kao i daljnja ročišta održana dana 23., 27. i 28. travnja 2009. godine, kada je rasprava zaključena.

15. Podnositelj zahtjeva je u međuvremenu dana 24. travnja 2009. godine uložio žalbu protiv odluke o pritvoru te također naveo da je predsjednik vijeća koje mu je odredilo pritvor bio i član raspravnog vijeća koje je predložilo određivanje mjere pritvora protiv njega. Dana 29. travnja 2009. godine Vrhovni sud je odbio žalbu podnositelja zahtjeva.

Mjerodavni dio odluke glasi kako slijedi:

" ...

Naime, optuženi Ivica Krnjak je bio svjestan svoje obveze sudjelovanja u ovom kaznenom predmetu, a tijekom postupka je protiv njega već bio određen disciplinski pritvor radi osiguranja njegove nazočnosti na glavnoj raspravi.

Usprkos tome, isti izostaje s glavne rasprave zakazane dana 20. travnja 2009. godine s opravdanjem da je naručen za hospitalizaciju tog dana, a iz ambulantskog lista (list 9726 spisa) vidljivo je da je naručen u 8.30 sati tog dana radi operativnog zahvata. Predsjednik vijeća je telefonskim putem prije glavne rasprave provjerio navode branitelja optuženika i preko prijemnog ureda KB Osijek utvrdio da optuženik tog dana nije zaprimljen u bolnicu.

Kod takvog stanja stvari [prvostupanjski] sud je pravilno zaključio da se optuženik krije te je bilo nužno protiv optuženika odrediti pritvor kao krajnju, ali jedinu efikasnu

mjeru osiguranja njegove nazočnosti u ovom postupku. Tim više što je naknadnim medicinskim vještačenjem utvrđeno ... da zdravstveno stanje optuženika ne indicira niti interventno niti operacijsko liječenje, što onda dodatno potvrđuje zaključak da se optuženik krije sa ciljem izbjegavanja sudjelovanja u ovom postupku. .

U odnosu na žalbene navode da je u sastavu izvanraspravnog vijeća koje je donijelo pobijano rješenje sudjelovala sutkinja koja je trebala biti izuzeta ... valja istaknuti da osim izvanraspravnog vijeća, pritvor može produljiti i raspravno vijeće za trajanja glavne rasprave, tada nema zakonske zapreke da član raspravnog vijeća sudjeluje u donošenju odluke o pritvoru i kao član izvanraspravnog vijeća.

Žalba dalje ističe da je optuženik uistinu toga dana zaprimljen u bolnicu u Osijeku, a da sud to nije mogao utvrditi radi administrativne sporosti službi u bolnici. Međutim, u spisu ne postoji niti jedan pouzdan podatak, osim tvrdnji samog optuženika u žalbi, koji bi potkrijepio da je isti doista dana 20. travnja 2009. godine u 8.30 bio zaprimljen u bolnicu kao što je to trebalo biti u skladu s dokumentacijom u spisu. Jedini podatak u tom pravcu je da je isti uhićen tek idući dan u KB Osijek u 10.45, pri čemu je posebno indikativno da njegovo zdravstveno stanje uopće nije ukazivalo na nužnost i hitnost operacije kao što je naknadno utvrdio vještak. ...”

Odluka je dostavljena branitelju podnositelja zahtjeva dana 4. svibnja 2009. godine.

16. Vijećanje raspravnog vijeća održano je dana 4., 5., 6. i 7. svibnja 2009. godine. Jednog kasnijeg datuma Općinski sud u Zagreb proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za djela za koja je optužen te je osuđen na osam godina zatvora. Zadržan je u pritvoru do pravomoćnosti presude.

17. Dana 4. lipnja 2009. godine podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu protiv odluke Županijskog suda od 20. travnja 2009. godine i odluke Vrhovnog suda od 4. svibnja 2009. godine kojima mu je određen pritvor.

18. Dana 8. srpnja 2009. godine Ustavni sud je utvrdio da je žalba podnositelja zahtjeva od 22. srpnja 2008. godine nedopuštena, s osnova da pobijane odluke više nisu na snazi jer je u međuvremenu donesena nova odluka kojom je podnositelju zahtjeva produljen pritvor. Odluka Ustavnog suda je dostavljena branitelju podnositelja zahtjeva dana 9. rujna 2009. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

19. Mjerodavne odredbe *Ustavnog zakona o Ustavnom sudu*, „Narodne novine“, br. 29/2002) glase:

Članak 62., stavak 1.

“1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo)...

Članak 64.

"Ustavna se tužba može podnijeti u roku od 30 dana računajući od dana primitka odluke."

20. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 62/2003, 178/2004, 84/2005 i 115/2006), glase kako slijedi:

8. Općenite odredbe o pritvoru**Članak 101.**

"(1) Pritvor može biti određen samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom.

(2) Čim prestanu razlozi zbog kojih je pritvor određen, pritvor se mora ukinuti i pritvorenika pustiti na slobodu.

(3) Pri odlučivanju o pritvoru, posebno o njegovu trajanju, vodit će se računa o razmjeru između težine počinjenoga kaznenog djela, kazne koja se, prema podacima kojima raspolaže sud, može očekivati u postupku i potrebe određivanja i trajanja pritvora.

(4) Sudbena tijela pred kojima se vodi postupak postupat će u predmetima u kojima je određen pritvor posebno žurno, te po službenoj dužnosti paziti jesu li prestali razlozi i zakonski uvjeti za pritvor i u tom slučaju ga odmah ukinuti.

9. Osnove pritvora**Članak 102.**

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor se protiv te osobe može odrediti:

1) ako postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se, ne može se utvrditi njezina istovjetnost i dr.),

..."

PRAVO**I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5., STAVKA 1. KONVENCIJE**

21. Pozivajući se na članak 5. Konvencije, podnositelj zahtjeva prigovara da razlozi za određivanje njegovog pritvora u razdoblju od 20. travnja do 7. svibnja 2009. godine nisu bili mjerodavni i dostatni. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 5., stavak 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"1. Svatko ima pravo na slobodu i sigurnost osobe. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

...

c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprječavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja;

...”

A. Dopuštenost

22. Vlada tvrdi da je ovaj prigovor uložen izvan roka od šest mjeseci jer je podnositelj zahtjeva podnio svoju ustavnu tužbu tek nakon što je donesena prvostupanjska presuda od 7. svibnja 2009. godine, te tvrdi da je morao znati da je prema stalnoj praksi Ustavnog suda njegova ustavna tužba protiv prethodne odluke o njegovom pritvoru već postala nedjelotvorna.

23. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je njegova ustavna tužba podnesena u propisanom roku i da je on svoj zahtjev Sudu podnio u roku od šest mjeseci od datuma kad mu je bila dostavljena odluka Ustavnog suda.

24. Sud primjećuje da je već utvrdio kako praksa Ustavnog suda da ne ispituje osnovanost ustavne tužbe koja se odnosi na odluku o pritvoru samo s osnova što je u međuvremenu donesena nova odluka o pritvoru, predstavlja povredu članka 5., stavka 4. Konvencije (vidi predmete *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, stavci 122.-126., 8. travnja 2010. godine i *Hađi protiv Hrvatske*, br. 42998/08, stavci 42.-47., 1. srpnja 2010.).

25. Nadalje, rok za podnošenje ustavne tužbe na temelju članka 64. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu je trideset dana od dana kad je pobijana odluka dostavljena strankama.

26. U ovome je predmetu pobijana odluka, i to odluka Vrhovnog suda od 29. travnja 2009. godine, dostavljena podnositelju zahtjeva dana 4. svibnja 2009. godine. On je ustavnu tužbu podnio 4. lipnja 2009. godine, dakle unutar roka od trideset dana. S tim u vezi Sud primjećuje kako Ustavni sud nije presudio da bi ustavna tužba podnositelja zahtjeva bila podnesena izvan propisanog roka.

27. U tim okolnostima Sud smatra da je podnositelj zahtjeva pravilno pokušao iscrpiti sva dostupna pravna sredstva i da je konačna odluka ona koju je Ustavni sud donio 8. srpnja 2009. godine te dostavio branitelju podnositelja zahtjeva dana 9. rujna 2009. godine. Ovaj zahtjev je podnesen Sudu dana 1. veljače 2010. godine, unutar roka od šest mjeseci.

28. Slijedi da prigovor Vlade treba odbiti.

29. Sud nadalje primjećuje da ovaj zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije. Uz to primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. A. Tvrdnje stranaka

30. Podnositelj zahtjeva tvrdi da nije bilo potrebe odrediti mu pritvor, jer da nije mogao nazočiti ročištu zakazanom za dan 20. travnja 2009. godine iz opravdanih razloga, i to zbog hitne hospitalizacije.

31. Vlada tvrdi da je nacionalni sud pažljivo ispitaio sve mjerodavne okolnosti koje se tiču osnova za određivanje pritvora podnositelju zahtjeva i zaključio da je podnositelj zahtjeva ometao suđenje. Tvrdi da su nacionalni sudovi presudili da je podnositelj zahtjeva prethodno pokušavao izbjeći pojavljivanje na ročištima i da je predsjednik vijeća pokazao odgovarajući oprez kad je telefonom nazvao Kliničku bolnicu Osijek. Međutim, iz medicinske je dokumentacije koju je dostavio branitelj podnositelja zahtjeva u jutro dana 20. travnja 2009. vidljivo da je njegova hospitalizacija bila zakazana za 20. svibnja 2009. godine, a predsjednik vijeća je saznao u Kliničkoj bolnici Osijek da podnositelj zahtjeva nije tamo bio primljen.

32. Daljnji razvoj događaja pokazao je da hospitalizacija podnositelja zahtjeva nije bila hitna.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

33. Sud prvo primjećuje da ovaj predmet spada u one koje treba ispitati na temelju podstavka (c) članka 5., stavka 1., budući da je svrha pritvora određenog podnositelju zahtjeva bila da ga se dovede pred nadležnu pravnu vlast zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo.

34. Sud ponavlja da članak 5. Konvencije jamči temeljno pravo na slobodu i sigurnost. To je pravo od primarne važnosti u "demokratskom društvu", u smislu Konvencije (vidi predmete *De Wilde, Ooms i Versyp protiv Belgije*, 18. lipnja 1971., stavak 65., Serija A br. 12 i *Winterwerp protiv Nizozemske*, 24. listopada 1979., stavak 37., Serija A br. 33). Ključna mu je svrha spriječiti proizvoljna ili neopravdana lišenja slobode (vidi predmete *McKay protiv Ujedinjene Kraljevine* [GC], br. 543/03, stavak 30., ECHR 2006-... i *Ladent protiv Poljske*, br. 11036/03, stavak 45., ECHR 2008-... (izvadci)).

35. Sve osobe imaju pravo na zaštitu toga prava, tj. da ne budu lišene ili da ne budu i dalje lišene slobode (vidi predmet *Weeks protiv Ujedinjene Kraljevine*, 22. ožujka 1987., stavak 40., Serija A br. 114), osim u skladu s uvjetima navedenim u stavku 1. članka 5. Popis iznimaka naveden u članku 5., stavku 1. je iscrpan te je samo usko tumačenje tih iznimaka spojivo sa ciljem te odredbe, dakle s osiguranjem da nitko ne bude proizvoljno lišen slobode (vidi predmete *Amuur v. France*, 25. lipnja 1996., stavak 42., *Reports* 1996-III; *Labita protiv Italije* [GC], br. 26772/95, stavak 170.,

ECHR 2000-IV; i *Assanidze protiv Gruzije* [GC], br. 71503/01, stavak 170., ECHR 2004-II).

36. Sud ponavlja da izraz "zakonito" i "u skladu sa zakonom propisanim postupkom" iz članka 5., stavka 1. u biti upućuje natrag na nacionalno pravo te brižljivo čuva obvezu da se postupa u skladu sa njegovim materijalnim i postupovnim pravilima. Iako je u prvome redu na domaćim vlastima, i to sudovima, tumačiti i primjenjivati domaće pravo, nepoštivanje domaćeg prava povlači za sobom, na temelju članka 5., stavka 1., povredu Konvencije i Sud stoga može i treba preispitati je li bilo poštovano to pravo *Benham protiv Ujedinjene Kraljevine*, 10. lipnja 1996., stavak 41., Reports 1996 III i naprijed citirani predmet *Assanidze protiv Gruzije* stavak 171.).

37. Ovime se prvenstveno traži da svako uhićenje ima pravnu osnovu u domaćem pravu, ali se to odnosi i na kvalitetu prava, tražeći da bude spojivo s vladavinom prava, pojmom sadržanim u svim člancima Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Stafford*, stavak 63., i naprijed citirani predmet *Kafkaris*, stavak 116.). „Kvaliteta prava“ u tom smislu podrazumijeva da kad nacionalno pravo dozvoljava lišenje slobode, ono mora biti dovoljno pristupačno, precizno i predvidljivo u svojoj primjeni, kako bi se izbjegao svaki rizik arbitrarnosti (vidi predmete *Amuur protiv Francuske*, 25. lipnja 1996., stavak 50., Reports 1996 III; *Nasrulloev protiv Rusije*, br. 656/06, stavak 71., 11. listopada 2007. i *Mooren protiv Njemačke* [GC], br. 11364/03, stavak 76., 9. srpnja 2009.). Standard "zakonitosti" koji je postavila Konvencija tako traži da svo pravo bude dovoljno precizno kako bi omogućilo nekoj osobi - u slučaju potrebe i dajući joj ujedno i odgovarajući savjet - da predvidi, u mjeri koja je u danim okolnostima razumna, posljedice koje neko djelovanje može povući za sobom (vidi predmete *Steel and Others protiv Ujedinjene Kraljevine*, 23. rujna 1998., stavak 54, Reports 1998-VII, i *Baranowski protiv Poljske*, br. 28358/95, stavak 52, ECHR 2000-III).

38. Poštivanje nacionalnog prava nije, međutim, dostatno: Članak 5., stavak 1. traži uz to da svako lišenje slobode bude u skladu sa svrhom zaštite pojedinca od proizvoljnosti (vidi, između mnogih drugih izvora prava, naprijed citirani predmet *Winterwerp*, stavak 37.; naprijed citirani predmet *Amuur*, stavak 50. i *Witold Litwa protiv Poljske*, br. 26629/95, stavak 78., ECHR 2000-III). Temeljno je načelo da niti jedan pritvor koji je proizvoljan ne može biti spojiv sa člankom 5., stavkom 1. te da se pojam "proizvoljnosti" iz članka 5., stavka 1. proteže dalje od samog nepoštovanja nacionalnog prava, tako da lišenje slobode može biti zakonito u smislu domaćeg prava, ali i dalje proizvoljno i tako protivno Konvenciji (vidi predmet *Saadi protiv Ujedinjene Kraljevine* [GC], br. 13229/03, stavak 67., ECHR 2008-...).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

39. Sud prvo bilježi da je pritvor određen podnositelju zahtjeva imao jasnu osnovu u domaćem pravu, budući da su mu nacionalni sudovi određivali pritvor na osnovi članka 102., stavka 1., točke 1. Zakona o kaznenom postupku, smatrajući da je postojala opasnost od bijega. Članci 101. i 102. toga Zakona tiču se općih uvjeta za određivanje pritvora. Tako treba odrediti pritvor ako postoji razumna sumnja da je neka osoba počinila kazneno djelo. To pitanje nije mjerodavno u ovome predmetu budući da podnositelj zahtjeva, optužen za teško kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, nije pobijao postojanje takve sumnje protiv njega. Također, nema otvorenog pitanja koje bi se ticalo postupka koji su proveli nacionalni sudovi kad su određivali pritvor podnositelju zahtjeva, budući da ga je odredio nadležni sud u kontekstu kaznenog postupka pokrenutog protiv podnositelja zahtjeva.

40. Pitanje koje treba rješavati u ovome predmetu jest jesu li nacionalni sudovi postupali proizvoljno kad su odredili pritvor podnositelju zahtjeva. S tim u vezi Sud primjećuje da su nacionalne vlasti odredile pritvor podnositelju zahtjeva s osnove što se skrivao i izbjegavao nazočiti suđenju. Presudili su da je ponašanje podnositelja zahtjeva kroz duže razdoblje pokazalo da on ometa suđenje.

41. Sud primjećuje da je branitelj podnositelja zahtjeva obavijestio raspravni sud da je hospitalizacija podnositelj zahtjeva bila zakazana na dan održavanja ročišta, 20. travnja 2009. godine, to isto jutro. Međutim, iz medicinske je dokumentacije koju je on tada dostavio bilo razvidno da je hospitalizacija bila zakazana za 20. svibnja 2009. godine. Predsjednik vijeća je provjerio navode podnositelja zahtjeva nazvavši telefonom Kliničku bolnicu Osijek i saznao da podnositelj zahtjeva nije bio primljen u tu bolnicu.

42. Po mišljenju Suda nacionalni su sudovi pažljivo ispitali situaciju podnositelja zahtjeva, naložili vještaku medicinske struke da ocijeni njegovo zdravstveno stanje i utvrdili da nema potrebe za hitnom hospitalizacijom. Njihov se zaključak da podnositelj zahtjeva izbjegava pojavljivanje na suđenju, koje se približavalo svom završetku, ne čini ni u kom pogledu proizvoljnim.

43. Sud nalazi da su nacionalne vlasti dale odgovarajuće i valjane razloge za pritvor određen podnositelju zahtjeva između 20. travnja i 7. svibnja 2009. godine i pojasnili ih pozivom na konkretne okolnosti predmeta i dokaze koji su im bili na raspolaganju.

44. S obzirom na ovu pozadinu, Sud smatra da nije došlo do povrede članka 5., stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5., STAVKA 4. KONVENCIJE

45. Podnositelj zahtjeva prigovara i da Ustavni sud nije ispitao osnovanost njegove ustavne tužbe. Poziva se na članak 5. Konvencije koji glasi kako slijedi:

“4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito”.

A. Dopuštenost

46. Sud primjećuje da ovaj zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Nadalje primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

47. Podnositelj zahtjeva tvrdi da time što nije odlučio o osnovanosti njegove ustavne tužbe Ustavni sud nije ispunio zahtjeve iz članka 5., stavak 4. Konvencije.

48. Vlada ponavlja da je podnositelj zahtjeva podnio svoju ustavnu tužbu tek nakon što je donesena prvostupanjska presuda od 7. svibnja 2009. godine, i da je morao znati da je prema stalnoj praksi Ustavnog suda njegova ustavna tužba protiv prethodne odluke o njegovom pritvoru već postala nedjelotvorna.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

49. Sud ponavlja da je svrha članka 5., stavka 4. osigurati da osobe koje su uhićene i pritvorene imaju pravo na sudski nadzor nad zakonitošću mjere kojoj su time podvrgnute (vidi, *mutatis mutandis*, *De Wilde, Ooms and Versyp protiv Belgije*, 18. lipnja 1971., stavak 76., Serija A br. 12 i *Ismoilov and Others protiv Rusije*, br. 2947/06, stavak 145., 24. travnja 2008.). Neko pravno sredstvo mora biti dostupno dok je neka osoba u pritvoru kako bi se toj osobi omogućilo dobiti brzo sudsko preispitivanje zakonitosti pritvora, koje može dovesti, kad je to odgovarajuće, do njegovog ili njezinog puštanja na slobodu. Postojanje pravnog sredstva koje traži članak 5., stavak 4. mora biti dovoljno izvjesno, ne samo u teoriji nego i u praksi, bez čega neće biti dovoljno dostupno i djelotvorno, kao što se traži u svrhu te odredbe (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Stoichkov protiv Bugarske*, br. 9808/02, stavak 66. *in fine*, 24. ožujka 2005. i *Vachev protiv*

Bugarske, br. 42987/98, stavak 71., ECHR 2004-VIII). Dostupnost nekog pravnog sredstva podrazumijeva, *inter alia*, da okolnosti koje su vlasti dobrovoljno stvorile moraju biti takve da podnositeljima zahtjeva pruže stvarnu mogućnost korištenja toga pravnog sredstva (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Čonka protiv Belgije*, br. 51564/99, stavci 46.i 55., ECHR 2002 -I).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

50. Sud prvo bilježi da je podnositelj zahtjeva protiv odluke kojom mu je bio određen pritvor mogao uložiti žalbu Vrhovnom sudu. Podnositelj zahtjeva mogao je podnijeti i ustavnu tužbu. Međutim, Sud primjećuje da je praksa Ustavnog suda odbaciti kao nedopuštenu svaku ustavnu tužbu kada je u međuvremenu, prije nego on donese svoju odluku, donesena nova odluka kojom je produljen pritvor. Tako je dana 4. lipnja 2009. godine Ustavni sud utvrdio da je ustavna tužba podnositelja zahtjeva od 4. lipnja 2009. godine protiv odluke Vrhovnog suda od 29. travnja 2009. godine nedopuštena s tih osnova. Sud se stoga mora baviti pitanjem jesu li odluke Ustavnog suda u skladu sa zahtjevima članka 5., stavka 4. Konvencije.

51. S tim u vezi Sud ponavlja da prema njegovoj sudskoj praksi, članak 5., stavak 4., kao i članak 6., stavak 1., u sebi sadrži pravo na pristup sudu, koje može biti podložno samo razumnim ograničenjima koja ne narušavaju samu njegovu bit (vidi predmete *Shishkov protiv Bugarske*, br. 38822/97, stavci 82.-90., ECHR 2003-I i *Bochev protiv Bugarske*, br. 73481/01, stavak 70.).

52. Nadalje, članak 5., stavak 4. ne tjera države ugovornice da uspostave i drugu razinu nadležnosti za preispitivanje zahtjeva za puštanje iz pritvora. Ipak, država koja uspostavi takav sustav mora, u načelu, pritvorenicima dati ista jamstva u žalbenom postupku kao i u prvom stupnju (vidi naprijed citirani predmet *Toth*, stavak 84, *Rutten protiv Nizozemske*, br. 32605/96, stavak 53, 224. srpnja 2001.; *Lanz protiv Austrije*, br. 24430/94, stavak 42, 31. siječanj 2002. i *Svipsta protiv Latvije*, br. 66820/01, stavak 129., ECHR 2006III). Sud smatra da se ovo isto primjenjuje u sustavu koji predviđa ustavnu tužbu protiv odluka kojima se određuje i produljuje pritvor.

53. Međutim, iako dozvoljava ustavnu tužbu, hrvatski sustav ostavlja Ustavnom sudu da čeka novu odluku o produljenju pritvora i da tada odbaci ustavnu tužbu protiv prethodne odluke kao nedopuštenu. Tako, iako je podnositelj zahtjeva podnio ustavnu tužbu protiv naprijed navedene odluke Vrhovnog suda, Ustavni sud nije odlučio o njenoj osnovanosti, nego je utvrdio da je nedopuštena jer je u međuvremenu bila donesena nova odluka o pritvoru podnositelja zahtjeva.

54. Po mišljenju Suda, to što Ustavni sud nije odlučio dovoljno brzo o ustavnoj tužbi podnositelja zahtjeva onemogućilo je pravilno i smisleno funkcioniranje sustava za preispitivanje pritvora koji mu je bio određen, kako je propisano nacionalnim pravom. Odbacivši ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao nedopuštenu samo zbog toga što je u

međuvremenu bila donesena nova odluka kojom se produljuje pritvor podnositelju zahtjeva, Ustavni sud nije zadovoljio zahtjev "da okolnosti koje vlasti dobrovoljno stvore moraju biti takve da podnositelju zahtjeva pruže stvarnu priliku iskoristiti to pravno sredstvo (vidi predmet *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, stavak 126., 8. travnja 2010. i naprijed citirani predmet *Hađi*, stavak 47.). Tako nije ispunio svoju obvezu iz članka 5., stavka 4. Konvencije da preispita zakonitost pritvora određenog podnositelju zahtjeva. Stoga je došlo do povrede te odredbe.

III. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

55. Pozivajući se na članak 5. Konvencije podnositelj zahtjeva prigovara da je sudac R.T.A. koji je bio član raspravnog vijeća, također odlučivao o tome da mu se odredi pritvor, jer je bio član izvanraspravnog vijeća koje je tako odlučilo.

56. I kao posljednje, podnositelj zahtjeva se poziva na članke 1. i 14. Konvencije, bez daljnjeg potkrjepljenja.

57. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Slijedi da je nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. (a) kao očigledno neosnovan, i da ga treba odbiti na temelju članka 35.,stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

58. Članak 41. Konvencije propisuje kako slijedi:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

59. Podnositelj zahtjeva potražuje 100.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

60. Vlada smatra da je potraživani iznos neosnovan i u svakom slučaju prekomjeran.

61. Sud smatra da utvrđenje povrede članka 5., stavka 4. Konvencije samo po sebi predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu u okolnostima ovoga predmeta.

B. Troškovi i izdaci

62. Podnositelj zahtjeva potražuje i 8.000 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

63. Vlada smatra da je taj iznos prekomjeran i nepotkrijepljen dokazima.

64. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 1.200 EUR za postupak pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati podnositelju zahtjeva na taj iznos.

C. Zatezna kamata

65. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. Utvrđuje da su prigovori na temelju članka 5. Konvencije koji se tiču pritivora podnositelja zahtjeva i prigovor koji se tiče poštovanja postupka pred Ustavnim sudom kojim je podnositelj zahtjeva pokušao pobijati zakonitost svog pritivora dopušteni, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. Presuđuje da nije došlo do povrede članka 5., stavka 1. Konvencije.
3. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 5., stavka 4. Konvencije.
4. *Presuđuje*
 - (a) da utvrđenje povrede predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu;
 - (b) da tužena država podnositelju zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, iznos od 1.200 EUR (dvije tisuće dvjesto eura) uz sav porez koji bi podnositelju zahtjeva mogao biti zaračunat na taj iznos, koji je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja;
 - (c) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

5. Odbija zahtjev podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 28. lipnja 2011.godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Anatolij Kovler
predsjednik